

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHuishoudkunde

Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra E.
Hijmans en Drs H. J. Kruisinga

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Internal Audit Procedures for Controlling Costs

Walker, W. A. — Bij de interne controle van de inkoop en het gebruik van productiemiddelen en diensten, kan men bepaalde fundamentele controlemiddelen onderscheiden, en daarnaast andere, die de kans op fraude nog verder kunnen verkleinen. Het is zaak, in elk gegeven geval te overwegen, of de kosten verbonden met name aan de laatste categorie van interne controlemiddelen, wel gerechtvaardigd zijn.

Een algemeen uitgangspunt is, dat het werk zoveel doenlijk gesplitst moet worden over verschillende verantwoordelijkheids-groepen, wier onafhankelijk ontstane gegevens dan moeten overeenstemmen.

De interne controle ten aanzien van de kostprijsberekening moet waarborgen schep- pen voor het handhaven van de efficiency en voor de beschikbaarheid van juiste gegevens, als basis van de aanbestedingsprijs. Zij heeft b.v. te zorgen dat de bedrijfs- statistische gegevens op de beste manier worden gegroepeerd, zodat belangrijke punten naar voren komen. Zij moet geregeld controleren of standaarden en budgetterings- gegevens up to date zijn, en op verantwoorde wijze zijn opgesteld e.d.m.

In het algemeen bestaat de taak van de interne controle in het stellen van juiste beginselen en controlemiddelen. Het geregeld controleren van de juistheid van ver- kregen gegevens behoort er niet toe. Dit is het werk van de leidende functionarissen der administratieve afdelingen.

A III - 4

The Journal of Accountancy, Mei 1950

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Verification of Stock — III

Dixon, Stanley — Schrijver wijst op de continuïteit van het productieproces, en concludeert daaruit, dat de balans, een „dwarsdoorsnede” op een (ten opzichte van de productie) willekeurig moment, niet van zo overwegend belang is als men pleegt te menen. Hij acht het bijvoorbeeld niet zo heel ernstig als de post „goederen in bewerking” wat te hoog of te laag wordt opgenomen. Immers, de werkelijke ver- liezen en winsten veranderen daardoor niet: Er vindt slechts een verschuiving plaats van winstbedragen van het ene boekjaar naar het andere.

De, door de Engelse wet voorgeschreven, onderscheiding in vaste en vlottende kapitaalgoederen, acht schrijver niet zo gelukkig. Zelfs meent hij dat ze misleidend kan werken, omdat ook „vlottende” kapitaalcomponenten vrijwel altijd een permanente kern bevatten. Een betere wijze van indelen is die in kas, productiemiddelen (d.w.z. grondstoffen en duurzame productiemiddelen) goederen in bewerking, voorraden gereed product, en debiteuren. Hiermede is nl. duidelijk aangegeven, hoe de onderlinge ver- houding ligt tussen de groepen van activa die zich in verschillende stadia van de voortstuwing door het bedrijf bevinden. Aldus wordt een inzicht gegeven in de voor- uitzichten voor de komende productie-periode.

De taak van de accountant bestaat volgens schrijver niet in de eerste plaats in het verifiëren van voorraadopnamen e.d., maar in het overzien van de globale juistheid van de gegevens en hun indeling. Hij moet letten op de mate waarin fouten en fraude mogelijk zijn, en zich afvragen of de ter voorkoming hiervan genomen maatregelen aan de gestelde eisen voldoen. En voor alles moet hij zorgen dat aan een eenmaal gekozen lijn strak de hand wordt gehouden.

A IV - 2

The Accountant, 10 Juni 1950

How client and auditor can help each other get most effective audits at least cost

Noble, T. B. — Schrijver beziet de efficiency van de accountantscontrole zowel vanuit het gezichtspunt van de opdrachtgever als vanuit dat van de accountant.

Om deze efficiency maximaal te doen zijn, is allereerst nodig dat tevoren zorgvuldig wordt overwogen en vastgelegd, wat de controle zal omvatten, en welke resultaten verwacht worden. Ook het werktempo en het aantal mensen dat de controle zal verrichten, dienen te worden besproken, terwijl de accountant voldoende op de hoogte moet worden gebracht van het stelsel van interne controle dat bij de firma in gebruik is. Verder kan de (dure) tijd van de accountants tot een minimum worden teruggebracht, door inschakeling van personeel van de cliënt voor verzameling van bepaalde gegevens. Vaak kan men uit voor andere doeleinden opgemaakte staten met weinig moeite, voor de accountant bruikbare en controleerbare overzichten verkrijgen.

De accountant van zijn kant behoort voldoende competent en ervaren personeel beschikbaar te stellen, en de controle moet schriftelijk „gepland” worden. Wel kan bij dit laatste werk worden bespaard door het gebruik van voorgedrukte instructieformulieren e.d. Schrijver wijst erop, dat de werkzaamheden op accountantskantoren goed georganiseerd moeten zijn: b.v. kan de hulp van een raadgevend bureau voor organisatie hier vaak zeer nuttig zijn. Accountantsrapporten moeten niet langer zijn en niet meer gegevens bevatten dan nodig is, ook op dit gebied zijn veelal besparingen te bereiken. Tenslotte moet de accountant zo nodig zijn cliënt wijzen op mogelijkheden om door wijziging van de boekhoudmethode de controle te vergemakkelijken.

A - IV - 4

The Journal of Accountancy, Juni 1950

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Correlatierekening als hulpmiddel bij bedrijfseconomische analyses

Melverda, H. A. A. de — Dit is het tweede artikel in een reeks welke is bedoeld om de belangstelling voor de correlatierekening te wekken, en het begrip van deze methode te bevorderen. Onder meer wordt uitgelegd, wat standaarddeviatie is, en waarom deze zich voor de rekentechniek beter leent dan strooiing. Verder komen ter sprake de volkomen correlatie, de positieve en de negatieve correlatie, en de covariatie.

B a III - 2

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, Juni 1950

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Cost basis in accounting must be used, unless we upset our whole business system

Ellis, A. C. — Dit artikel is een verdediging van de „historische kostprijs”-opvatting tegenover de vele aanvallen, die daarop de laatste tijd in Amerika worden gedaan (o.m. door R. A. Foulke, *A study of the theory of corporate net profits*, New York, 1949). Schrijver meent, dat calculatie volgens historische kostprijs de enige weg is, om in overeenstemming te blijven met het „winst-motief” waarop onze samenleving is opgebouwd. *Winst* omvat volgens hem het verschil tussen opbrengst en „de waarde die is afgestaan in de loop van het proces van verkrijging” van de goederen of diensten. Afschrijvingen moeten dus zodanig zijn, dat de totale aanschaffingswaarde uit de opbrengsten terugkomt, en *niet meer*. Indien men volgens vervangingswaarde afschrijft zoals Foulke en anderen dit voorstaan, zou men volgens schrijver de rechthebbers op de winst tekort doen, indien de prijzen gedurende de levensduur van het werktuig zijn gestegen. En daarmee zou men volgens hem tornen aan de fundamenten van ons economisch stelsel. Dit mogen de accountants niet op eigen gezag gaan doen, zonder dat de gehele maatschappij hierin toestemt.

B a IV - 2

The Journal of Accountancy, Juli 1950

V. LEER VAN DE FINANCIERING

De financieele zijde der industrialisatie

Mey, Prof. Dr J. L. — Onze regering wenst de kleine en middelgrote be-

drijven te zien als dragers van de industrialisatie. Voorzover deze bedoeld is als export-vermeerderend, kleeft hieraan het bezwaar, dat deze bedrijven alleen via zelfstandige of coöperatieve groothandelsverenigingen betekenis voor de export kunnen hebben. Ernstiger zijn echter de financieringsmoeilijkheden; slechts de grootbedrijven hebben, rechtstreeks of via de bestaande banken, toegang tot de vermogensmarkt. Wij missen in Nederland het adequate financieringsapparaat voor een industrialisatie gedragen door kleinere bedrijven. Noch de Herstelbank, noch de Ned. Participatie-Mij. en de Twentse Investerings-Mij. hebben in deze leemte kunnen voorzien. Financieringsmoeilijkheden drijven dus in de richting van het grootbedrijf.

Schrijver concludeert verder, dat onze besparingen te gering van omvang, en bovendien naar de vorm voor een groot deel ongeschikt zijn om ons industrialisatieprogramma te financieren. De spaargraad is vergeleken met voor de oorlog aanmerkelijk afgenomen, terwijl ook woningbouw en openbare werken grote investeringen eisen, en de niet-sluitende begroting benevens de grote vlottende schuld van het Rijk ook een rol spelen. Verder dreigt kapitaalintering bij de bedrijven tengevolge van de belastingheffingen en vormt de omvang van de Marshallhulp in de komende jaren een onzekere factor. Wat de vorm van het vermogen betreft, missen wij ook de apparatuur voor de noodzakelijke overheveling van niet-risicodragend belegd maar risicodragend geïnvesteerd kapitaal, terwijl hieraan bovendien moeilijk te overwinnen bezwaren vastzitten, en de bedragen die deze omzetting zou opleveren, niet bijzonder groot zouden zijn.

Drie dingen zijn volgens schrijver noodzakelijk:

In de eerste plaats moeten wij buitenlandse deelname aantrekken. Dan moet ernaar worden gestreefd, de Marshallhulp meer dan tot nu toe aan onze industrieële uitrusting ten goede te doen komen. En tenslotte moet het sparen door en in de ondernemingen worden bevorderd door principiële wijziging van de belastingpolitiek. Belastingheffing van de *winst* dient te worden vervangen door heffing naar *winstuitkering*.

B a V - 1

Maandblad voor Bedrijfsadministratie, Juni 1950

Het vraagstuk van de Rentepolitiek in de moderne samenleving

Ravestijn, H. van — De waarde van de „goedkoop-geldpolitiek” als instrument voor het economisch herstel is een omstreden vraagstuk. Deze politiek en de theoriën waarop zij is gebaseerd, stammen uit de tijd van „overvloedseconomie”. De overvloedige besparingen werden niet geïnvesteerd maar bleven steriel tengevolge van een „investeringsonlust”, die men wilde bestrijden door de hoop van de ondernemer op hogere winsten door grotere omzet en prijsstijging te stimuleren. De geldinjecties waarmee men een en ander hoopte te bereiken, zouden tevens de rente drukken, hetgeen mede kon bijdragen tot het overwinnen van de investeringsonlust. De theoriën, die met dit pogen nauw verband houden (o.a. die van Keynes), zien de kapitaalvorming als een vraagstuk van geldpolitiek, en de rente als een premie ter compensatie van de liquiditeitsvoorkeur. De rentestanden zijn volgens deze opvatting noch op de vermogensvorming, noch op de vraag naar vermogen van de zijde der bedrijven van overwegende invloed. De geldcreatie wordt gezien als een wezenlijke factor, in tegenstelling met de oudere (uit een „schaarste-economie” voortgekomen) theoriën, die zagen naar vraagstukken van goederenvoorziening, en abstraheerden van de „geldsluier”.

De overheid ging nu een leidende rol vervullen bij het streven naar beheersing van de conjunctuurbeweging en maakte daartoe gebruik van geld- en rentepolitiek. Gevolg is geweest dat de geldhoeveelheid en de staatsschuld (vooral ook de vlottende) steeds toenamen, terwijl ook het loslaten van de gouden standaard nauw met deze ontwikkeling samenhangt. Groot gevaar voor acute inflatie borg de goedkoop-geldpolitiek in die tijd echter niet, omdat de geld-overvloed geen winstverwachtingen schiep en dus steriel bleef. Dit laatste nu ligt na de tweede wereldoorlog anders: de winstverwachtingen zijn hoog tengevolge van de schaarste, en het vertrouwen in het geld is gering; de laatste jaren staan dan ook in het teken van de (met moeite) beheerste inflatie. De huidige geld- en rentepolitiek is volgens schrijver dan ook in hoge mate kunstmatig, en moet het gevaar meebrengen van over-investering. De vraag is echter, of een verhoging van de rentestand inderdaad veel kan bijdragen tot oplossing van de huidige moeilijkheden van West-Europa. Schrijver meent van niet, hoewel hij de opvatting dat de rentestand in het geheel geen invloed op vraag en aanbod van vermogen zou hebben, op verschillende gronden bestrijdt.

In elk geval acht hij een minder gewrongen rentepolitiek gewenst, niet het minst omdat hij er een, wellicht belangrijke, psychologische invloed van verwacht.

B a V - 3

De Naamlooze Vennoetschap, nr. 3, Juni 1950

Capital Measurement and Analysis

Parkinson, Bradbury B. — Het vaststellen van winsten krijgt pas betekenis indien deze worden vergeleken met het aangewende vermogen. Ten aanzien van de vaststelling van dat vermogen bestaan verschillende opvattingen, die meer of minder relevant zijn al naar het doel, waarvoor men het vermogensbedrag wil vaststellen.

Voor rentabiliteitsberekeningen neemt men veelal de geschatte werkelijke waarde van de activa welke verband houden met de productie, of eenvoudigheidshalve ook wel de boekwaarde. In het algemeen zal hierbij waardering volgens vervangingswaarde worden toegepast.

Vindt waardering plaats met het oog op verkoop, dan moet ook de „goodwill” worden meegerekend, en rijzen o.a. problemen in verband met toekomstige veranderingen van de waarde van de munteenheid.

Het is noodzakelijk dat ook de samenstelling van vermogen en kapitaal wordt geanalyseerd, wil zulk een waardering betekenis hebben.

Voor de efficiencybeoordeling van bepaalde functies of afdelingen van een bedrijf is het bedrag aan „direct-productief vermogen” een belangrijk cijfer. Dit wordt dan vergeleken met de daarop betrekking hebbende bruto-winstcijfers, of met de omzet, ter berekening van de omloopssnelheid van het vermogen.

Wat betreft de samenstelling van het vermogen, meent schrijver dat het aanbeveling verdient, voor een overwegend deel met gewoon aandelenvermogen te financieren.

Verder dient erop te worden gelet dat de harmonie tussen de waarden der verschillende activa (die in elke bedrijfstak verschillend ligt) niet wordt verstoord, met name door teveel investering in duurzame productiemiddelen.

Om de efficiency waarmee het vermogen wordt aangewend, in de hand te krijgen, beveelt schrijver het werken met standaard-verhoudingen per bedrijfstak aan. Dit kan tevens bijdragen tot meerdere vergelijkbaarheid van de gegevens. Ook diagrammen van de variaties in rentabiliteit bij veranderend omzetcijfer kunnen belangrijke diensten bewijzen.

B a V - 7

The Accountant, 15 Juli 1950

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Efficiency in Nationalised Industries: The Necessity for Measurement

Risk, W. S. — Bij genationaliseerde bedrijven ontbreekt de winstprikkel, maar de „kostenprikkel” is er nog wel: de gemeenschap als afnemer-eigenaar heeft wel degelijk belang bij het laag houden van de kosten. De vraag is nu, hoe deze prikkel het best effectief kan worden gemaakt.

Twee methoden zijn denkbaar: men kan door een daartoe ingesteld onafhankelijk lichaam kostenstandaards doen opstellen, of wel men kan de bedrijven zelf haar kosten laten vaststellen onder periodieke controle van gemachtigden van het „publiek”. De eerste methode is preventief en daarom beter. Maar in beide gevallen zou een objectief oordelend lichaam nodig zijn, en aan de samenstelling en werkwijze hiervan moeten zeer hoge eisen worden gesteld, die door schrijver worden behandeld.

Evenals bij het grootbedrijf in het particuliere bedrijfsleven, komen bij de genationaliseerde productie de problemen van grote geografische en functionele afstand op de voorgrond. Aanbeveling verdient het verdelen in zoveel mogelijk *autonome* eenheden, zoals het eskader in de vloot en het schip in het eskader. Binnen die eenheden moeten dan de normale prikkels kunnen werken die ook de particuliere industrie kent: de negatieve prikkel: vrees voor de gevolgen van tekortkomingen; de prikkel van geldelijk en ander voordeel; en die van vakmanseer en trots op de eigen groep en haar prestaties. Deze prikkels kunnen alleen werken als er krachtige, directe leiding is. De grondbeginselen van de interne organisatie zijn dezelfde als voor het particuliere bedrijfsleven. Uniformiteit die van boven opgelegd wordt, is ten eerste ongewenst, behalve wat betreft de grote lijnen van te volgen politiek. De organen moeten aanpasbaar zijn en eigen oordeel en initiatief kunnen ontplooien. Concurrentie moet mogelijk blijven, tussen de eenheden onderling en tussen de mensen binnen een eenheid. Alleen zó kan het productieapparaat een levend organisme blijven dat efficiënt werkt zonder winstmotief.

B a VI - 1

The Accountant, 15 Juli 1950